

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

Діхтяренко С. Ю., Чудаєва Н. В.,
Шулдик Г. О., Данилевич Л.А.

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Умань - 2013

УДК 159.9 (076)

ББК 88.3 я 73

**Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник
для студентів вищих навчальних закладів**

(Лист № 1/11–6708 від 20.07.10 р.)

Рецензенти:

Моляко В. О. – дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор, завідувач лабораторією психології творчості Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України.

Максименко С. Д. – дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор, директор Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України.

Побірченко Н. С. – доктор педагогічних наук, професор, ректор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Загальна психологія. Практичні заняття: навчальний посібник / С.Ю.Діхтяренко, Н.В.Чудаєва, Г.О.Шулдик, Л.А.Данилевич. – Умань : ПП Жовтий, 2013. – 254 с.

Навчальний посібник для педагогічних ВНЗ складений відповідно до програми з навчальної дисципліни “Загальна психологія”. В ньому подані плани практичних занять, завдання для самостійної роботи студентів, психологічні завдання, завдання дослідницького характеру, теми рефератів, рекомендована література тощо. Навчальний посібник підготовлений на допомогу студентам та викладачам ВНЗ.

УДК 159.9 (076)

ББК 88 я 73

© Діхтяренко С.Ю., Чудаєва Н.В., Шулдик Г.О., Данилевич Л.А., 2013

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
“ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”	8
 ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ВСТУП ДО ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ	
Тема 1. Предмет, завдання та структура психологічної науки.....	17
Тема 2. Становлення та методи психології.....	25
Тема 3. Природа і сутність психіки.....	33
 ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОСОБИСТІСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ І СПІЛКУВАННІ	
Тема 4. Діяльність.....	42
Тема 5. Особистість.....	47
Тема 6. Психологія груп.....	76
Тема 7. Спілкування.....	89
 ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ПІЗНАВАЛЬНІ ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ	
Тема 8. Увага.....	100
Тема 9. Відчуття.....	112
Тема 10. Сприймання.....	121
Тема 11. Пам’ять.....	127
Тема 12. Мислення та інтелект.....	134
Тема 13. Уява.....	150
 ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВІ ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ	
Тема 14. Емоції і почуття.....	162

Тема 15. Воля.....	176
--------------------	-----

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V. ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ

Тема 16. Темперамент.....	189
---------------------------	-----

Тема 17. Характер.....	210
------------------------	-----

Тема 18. Здібності.....	225
-------------------------	-----

ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ.....	232
---	------------

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК.....	236
-------------------------------------	------------

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	247
--	------------

ПЕРЕДМОВА

В системі професійної підготовки майбутніх вчителів та практичних психологів у педагогічних вузах значне місце займає психологічна освіта. Її ефективність визначається не тільки рівнем читання лекцій, а й організацією практичних занять.

Цей посібник розрахований на допомогу викладачам у проведенні практичних занять з загальної психології для студентів зі спеціальності “Соціальна педагогіка. Практична психологія”. В ньому підібрані матеріали до кожного заняття, пропонуються різноманітні форми та методи їх проведення, більшість з них спрямовані на самопізнання і самовиховання студентів.

У розробленому посібнику подані програма навчальної дисципліни, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи студентів, психологічні завдання, теми повідомлень, творчі завдання, досліді, перелік основних понять, які студенти повинні засвоїти, список рекомендованої літератури, а також індивідуальні навчально-дослідні завдання. Викладачами зроблена спроба написати навчальний посібник із загальної психології, який відповідав би вимогам вищої педагогічної освіти і допомагав студентам поглибити психологічні знання шляхом залучення їх до психологічних досліджень, а також був би корисним для викладачів-початківців.

При написанні посібника автори намагалися якомога повніше подати різноманітні форми і методи проведення занять, маючи на увазі, що кожен викладач буде самостійно відбирати ті питання, які його найбільш цікавлять, і визначати доцільні форми і методи проведення практичних занять зі студентами в залежності від рівня їх знань і профілю факультету.

Запропонована система практичних занять повинна сприяти удосконаленню психолого-педагогічної підготовки майбутніх практичних психологів та вчителів.

Подані нижче матеріали допоможуть студентам як стаціонарного, так і заочного відділень в організації самостійної роботи, підготовці до практичних занять, заліків і екзаменів.

Загальні вказівки до проведення практичних занять

Теми практичних занять повинні сприяти виробленню у студентів наукового підходу до психологічних знань, ознайомленню з основними методами і методиками вивчення особистості, груп.

На практичних заняттях необхідно у формі бесід-дискусій розкрити суть основних питань теми, проаналізувати прочитану літературу, пов'язати з практикою, виробляти власну точку зору з приводу пояснення психічних явищ. Тому окремі питання практичних занять слід давати у вигляді проблеми, включаючи елементи ділових та рольових ігор. Це буде стимулювати студентів до читання додаткової літератури, до її критичного осмислення, формувати психологічне мислення.

В ході практичних занять студенти знайомляться з різними методами емпіричного дослідження, а також навчаються самостійно проводити власні емпіричні дослідження, обробляти та аналізувати результати, формулювати висновки.

Кожне практичне заняття складається з 2-х частин:

I. Перевірка готовності студентів до заняття, поглиблене розуміння психологічних понять, вміння використати їх на практиці.

II. Власне практична частина.

Перша частина триває в середньому 30 хвилин. Тут можуть бути використані різноманітні форми контролю:

1) Складання структурно-логічних схем з тих чи інших питань, які можуть виконувати 2-3 студенти біля дошки.

2) Усне і письмове опитування теоретичного матеріалу, перевірка вміння ілюструвати ті чи інші психологічні поняття прикладами з свого життя чи життя інших людей.

3) Розв'язування психологічних задач, в яких проявляються психологічні феномени з теми заняття.

4) Тестовий контроль знань, який можна проводити за допомогою персональних комп'ютерів.

5) Елементи ділових, рольових ігор, які активізують інтерес студентів до занять, сприяють формуванню необхідних вмінь і навичок.

6) Опитування – бесіда, яка здійснюється самими студентами. Один студент формулює питання і називає студента, який на нього повинен відповісти, далі йде доповнення, уточнення іншими студентами і тим студентом, що запропонував питання. Може ставитись контрольне питання. В кінці колективно визначаються бали.

На другу частину практичного заняття відводиться приблизно 50 хвилин, на протязі яких під керівництвом викладача і з допомогою інструкцій студенти виконують завдання дослідницького характеру. Вони знайомляться і оволодівають такими методами вивчення

особистості та колективу, як спостереження, самоспостереження, узагальнення незалежних характеристик, методом опитування (бесіда, різноманітні опитувальники, анкетування, інтерв'ю), лабораторним і природним експериментом, тестами та ін.

Отже, орієнтовно всі практичні заняття проходять за такою схемою:

I. Контроль знань та вмінь студентів з теми заняття.

II. Практична частина заняття - проведення досліджень.

В основу проведення практичних занять покладена ідея самопізнання студентами своїх психічних процесів, властивостей (особливостей пам'яті, уваги, мислення, емоційно - вольової сфери, характеру, здібностей тощо), їх позитивних і негативних боків, визначення шляхів розвитку одних і коригування інших. Отже, варто спрямовувати вивчення психології на формування особистості самого студента, майбутнього психолога та педагога.

Серед методів активного навчання, до яких слід частіше вдаватися у процесі проведення практичних занять, особливе місце займають ділові і рольові ігри, інтерактивні методи. Ділова гра - це репетиція психолого-педагогічної діяльності майбутнього фахівця, вона імітує елементи педагогічної діяльності, це полігон для професійного "випробування" себе студентами в різних ролях при виконанні конкретного завдання. Рольова гра моделює конкретну психолого-педагогічну ситуацію. Ділові та рольові ігри активізують пізнавальну діяльність студентів, збуджують інтерес до майбутньої професійної діяльності, стимулюють самостійну роботу, сприяють формуванню практичних вмінь і навичок, дають можливість програти практично будь-яку конкретну ситуацію в особах, тобто стати на їх місце та зрозуміти їх.

Так, під час "мозкового штурму" студенти, виконуючи різні ролі, поділяються на чотири групи. "Генератори" висувають різні ідеї, які спрямовані на розв'язання поставленої керівником проблеми. "Посилювачі генераторів" обґрунтовують важливість запропонованих ідей. "Критики" виділяють недоліки у названих ідеях. "Аналітики", проаналізувавши запропоновані ідеї, поділяють їх на три групи: нові малодосліджені; важливі, але досліджені; застарілі ідеї.

Також доречно використовувати інтерактивні методи: "Карусель", "Акваріум", "Ажурна пилка", "Мікрофон" тощо. Варто в кінці кожного заняття залишити кілька хвилин для ведучого (викладача), щоб уточнити окремі поняття, питання, висловити свою точку зору, підвести підсумок. На таких заняттях навіть розміщення студентів має значення. Кожна група може сидіти за окремим столом у колі інших. Біля кожного столу табличка (генератори, посилювачі генераторів, критики, аналітики чи ерудити, експерти, опоненти, ведучий), чи вся група студентів розміщена у вигляді одного або двох кіл.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”

Мета і завдання дисципліни, її місце в навчальному процесі

Загальна психологія є однією із основних і обов'язкових для підготовки практичних психологів. Згідно з класифікаціями наук (Ж.Піаже та ін.) психологія посідає чільне місце серед гуманітарних і негуманітарних дисциплін. Психологія розкриває місце людини в соціальній групі, суспільстві, світі в цілому, сприяє пошукові життєвого сенсу. Разом з цим вона має значення для інших наук: педагогіки, математики, фізики, біології, фізіології, лінгвістики, логіки тощо. Психологія в системі наук виступає як джерело пояснення їх формування та розвитку.

Курс будується на діяльнісному підході, що склався у вітчизняній науці, і складається з окремих модулів, кожен з яких передбачає, по-перше, опис теоретичних вимог, що необхідні для осмислення певного психічного явища; по-друге, відображення основних його змістових і структурних характеристик; по-третє, розкриття особливостей розвитку і формування, а також використання різних методів для дослідження психічних явищ.

Мета: сформувати в студентів поняття про психологічну науку та психологічне пізнання, його специфіку, рівні, методи; природу і сутність психіки, свідомість та несвідоме; основні психічні функції та їх фізіологічні механізми; місце психології в системі наук; основні тенденції розвитку сучасної психології; основні категорії і принципи загальної психології; вітчизняні та зарубіжні теорії і концепції психічної діяльності людини.

Під час вивчення загальної психології студенти повинні

знати:

- основні поняття і категорії психологічної науки, розуміти специфіку психологічного пізнання;
- основні теоретико-методологічні проблеми сучасної психології, її основні категорії і принципи;
- природу психічного і його структуру, сутність свідомості, її функції і структуру, розуміти природу несвідомих явищ;
- основні психічні процеси, стани і властивості та їх фізіологічні механізми;
- напрямки дослідження особистості, її індивідуально-психологічних особливостей;
- методи психологічного дослідження та вимоги до них;

вміти:

- аналізувати провідні вітчизняні та зарубіжні психологічні теорії та концепції;
- розкривати зв'язок психіки та мозку, нейрофізіологічні основи психічних процесів, властивостей та станів;
- порівнювати психічні процеси, стани та властивості;
- здійснювати психологічну характеристику особистості, визначати типи та індивідуальні властивості особистості;
- проводити дослідження психічних процесів, станів та властивостей за допомогою різноманітних діагностичних методик.

Робочу програму складено на основі навчальної програми із загальної психології для

вищих навчальних закладів освіти, яку розроблено на кафедрі психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Структура навчальної дисципліни

Опис предмета навчальної дисципліни

Курс: підготовка бакалаврів	Напрям, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 6 Модулів: 2 Змістових модулів: 5 Загальна кількість годин - 216 Тижневих годин – 2 (I семестр), 3 (II семестр).</p>	<p>0101 Педагогічна освіта 6.010106 Соціальна педагогіка 0301 Соціально-політичні науки 6.030103 Практична психологія</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр.</p>	<p>Обов’язкова Рік підготовки: 1 Семестри: 1,2 Лекції : 44 год. Семінарські заняття: 42 год Самостійна робота: 65 год Індивідуальна робота: 65 год Види контролю: 2 семестр – екзамен.</p>

Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Вступ до загальної психології

Тема 1. Предмет, завдання та структура психологічної науки.

Визначення психології як науки. Значення і завдання сучасної психології. Структура сучасної психологічної науки. Сучасна психологія та її місце в системі наук.

Тема 2. Становлення та методи психології.

Аналіз напрямків зарубіжної психології. Історія розвитку психологічної науки в Україні. Психологічне дослідження та етапи його проведення. Основні вимоги до організації дослідження. Метод спостереження. Експеримент та його види. Психологічні тести (тести здібностей, інтелекту, успішності і ін.). Моделювання психічних процесів. Методи опитування (бесіда, інтерв'ю, анкетування). Метод аналізу продуктів діяльності людини. Метод узагальнення незалежних характеристик. Кількісний і якісний аналіз психічних фактів.

Тема 3. Природа і сутність психіки

Поняття про психіку. Основні положення про психіку. Природна та соціальна детермінація психічного розвитку. Рефлекторна природа психічного як властивості нервової системи. Мозок і психіка. Основні блоки мозку. Психіка і вища нервова діяльність. Закон взаємної індукції. Радіація та концентрація нервових процесів. Електрофізіологічні методи дослідження психіки. Сучасні дослідження діяльності мозку за допомогою томографів. Психіка і свідомість. Структура свідомості. Несвідомі психічні явища. Механізми психологічного захисту.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Особистість у діяльності і спілкуванні

Тема 4. Діяльність.

Активність особистості та її джерела. Активність і діяльність. Діяльність як суттєвий вид активності людини. Структура діяльності. Екстеріоризація та інтеріоризація дій як етапи розвитку та основна форма оволодіння діяльністю. Поняття про навички, вміння, звички. Основні види діяльності (ігрова, учбова, трудова) та їх порівняльна характеристика. Гра як ведуча діяльність і її психологічні особливості. Учбова діяльність та її психологічна характеристика. Психологічна структура і зміст трудової діяльності. Творчість як самостійний вид діяльності.

Тема 5. Особистість

Поняття про особистість в психології. Теорії особистості (З.Фрейд, К.Юнг, А.Адлер, К.Горні, Г.Мюррей, К.Левін, А.Маслоу, К.Роджерс і ін.). Поняття про інтереси та їх види. Переконавання та ідеали особистості. Поняття про установку. Цілі особистості та рівні її домагань. Самооцінка та Я-концепція особистості

Тема 6. Психологія груп

Поняття про групи, їх класифікація. Диференціація в групах і колективах, рівні розвитку групи. Методи вивчення міжособистісних стосунків в групі (соціометрія та референтометрія). Лідерство в групах і колективах. Лідерство та керівництво. Типи

лідерів. Психологічна сумісність в групах. Міжособистісні стосунки в групах, їх якісна відмінність. Колективістичне самовизначення, ідентифікація, згуртованість та референтність групи.

Тема 7. Спілкування

Поняття про спілкування. Значення спілкування в розвитку особистості. Вербальні та невербальні засоби спілкування. Комунікативна, інтерактивна та перцептивна функції спілкування. Рефлексія, ідентифікація, стереотипізація. Смислові бар'єри спілкування. Конфлікт та його види. Психолого-педагогічне спілкування, умови його ефективності. Соціально-психологічний тренінг спілкування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Пізнавальні психічні процеси

Тема 8. Увага

Поняття про увагу, її фізіологічна основа. Вчення І.М.Сеченова, І.П.Павлова, О.О.Ухтомського, Д.Є.Хомської про природу уваги. Види уваги. Мимовільна, довільна та післядовільна увага. Зовнішня та внутрішня увага. Індивідуальна, групова та колективна увага. Властивості уваги: зосередженість, коливання, переключення, відвертання, обсяг, розподіл, стійкість та розсіяність уваги. Розвиток і виховання уваги в учнів. Уважність як властивість особистості. Неуважність та її причини.

Тема 9. Відчуття

Поняття про відчуття. Рефлекторна природа відчуттів. Рецептори і аналізатори. Загальні властивості відчуттів: якість, інтенсивність (сила), тривалість і просторова локалізація відчуттів. Закономірності відчуттів: пороги чутливості, адаптація, післядія, взаємодія. Класифікація відчуттів, їх види. Удосконалення відчуттів у результаті вправ та трудової діяльності. Компенсаторні можливості в галузі відчуттів.

Тема 10. Сприймання

Поняття про сприймання. Властивості сприймання: предметність, цілісність, структурність, константність, осмисленість. Фізіологічні основи сприймання. Роль моторних компонентів у сприйманні. Спрямованість особистості і сприймання. Аперцепція. Об'єктивні умови сприймання. Класифікація сприймань, їх види. Сприймання простору і часу. Ілюзії і галюцинації. Спостережливість і умови її формування.

Тема 11. Пам'ять

Поняття про пам'ять. Суспільно-історичний характер пам'яті. Теорії пам'яті. Види пам'яті. Загальна характеристика процесів пам'яті. Індивідуальні відмінності в процесах пам'яті.

Тема 12. Мислення та інтелект

Поняття про мислення. Мислення і чуттєве пізнання. Мислення і мова. Соціальна природа мислення. Фізіологічні основи мислення. Форми мислення: поняття, судження та умовиводи. Формування понять у процесі навчання. Мисленнєві операції та їх характеристика. Аналіз, синтез, порівняння, конкретизація, абстрагування, узагальнення, класифікація та систематизація. Мислення і розв'язування задач. Види мислення і його індивідуальні особливості. Поняття про інтелект та основні підходи до його вивчення. Структура інтелекту за Р.Стенбергом, Ч.Спірменом, Л.Терстоуном, Р.Кетелем, Дж.Гілфордом.

Тема 13. Уява

Поняття про уяву. Соціальна природа уяви. Уява та об'єктивна дійсність. Уява і творчість. Види уяви. Мрія і практична діяльність. Аналітико-синтетичний характер процесів уяви. Способи синтезування, які забезпечують виникнення образів уяви. Фізіологічні основи уяви. Ідеомоторні рухи. Індивідуальні властивості уяви. Розвиток уяви в учнів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV

Емоційно-вольові психічні процеси

Тема 14. Емоції і почуття

Поняття про емоційне реагування. Види емоційного реагування: емоційний тон відчуттів та вражень, власне емоції, афект, настрій, стрес, почуття. Фізіологічні основи емоцій. Роль емоцій в житті людини. Характеристика різних емоцій. Емоційні властивості людини. Загальне уявлення про почуття. Характеристика різних почуттів.

Тема 15. Воля

Поняття про волю. Мотиваційна сфера особистості та вольова діяльність. Вольовий акт і його структура. Вольове зусилля. Психологічний аналіз боротьби мотивів та прийняття рішення. Вольові якості особистості та їх розвиток. Завдання виховання та самовиховання волі. Вікові та індивідуальні особливості волі

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V

Індивідуально-психологічні властивості

Тема 16. Темперамент

Поняття про темперамент. Фізіологічні механізми темпераменту (гуморальна, конституційна та психофізіологічна теорії). Типи темпераментів, їх психологічна характеристика. Основні властивості темпераменту: сенситивність, реактивність, активність, пластичність, ригідність, екстраверсія, інтроверсія, емоційна збудливість. Роль спадковості в походженні властивостей темпераменту. Проблема мінливості темпераменту. Роль темпераменту в трудовій і навчальній діяльності. Темперамент і індивідуальний стиль діяльності. Індивідуальний підхід до учнів з різними типами темпераменту.

Тема 17. Характер

Поняття про характер. Вияв характеру. Структура і риси характеру, його цілісність. Характер і спрямованість особистості. Спадковість і характер. Зв'язок характеру і темпераменту. Формування характеру. Урахування особливостей характеру у індивідуальній та навчально-виховній роботі.

Тема 18. Здібності

Поняття про здібності. Здібності, знання, уміння й навички. Характеристика видів здібностей. Загальні та спеціальні здібності. Структура здібностей: уважність, чутливість, спостережливість, кращі якості мислення, пам'яті, уяви, волі та почуттів.

Структура спеціальних здібностей. Наукові, педагогічні, математичні, технічні, літературні, музичні та ін. здібності. Якісна і кількісна характеристика здібностей. Аналіз тестової методики для визначення коефіцієнта розумової обдарованості. Умови розвитку здібностей в учнів.

Структура залікових кредитів дисципліни

Тема	Кількість годин, відведених на:			
	лекції	практичні заняття	самост. роботу	індив. роботу
Змістовий модуль I. Вступ до загальної психології				
Тема 1. Предмет, завдання та структура психологічної науки	2	2	3	3
Тема 2. Становлення та методи психології	2	2	3	3
Тема 3. Природа і сутність психіки	4	2	5	5
Змістовий модуль II. Особистість у діяльності і спілкуванні				
Тема 4. Діяльність	2	2	3	3
Тема 5. Особистість	4	4	5	5
Тема 6. Психологія груп	2	2	3	3
Тема 7. Спілкування	2	2	3	3
Змістовий модуль III. Пізнавальні психічні процеси				
Тема 8. Увага	2	2	3	3
Тема 9. Відчуття	2	2	4	4
Тема 10. Сприймання	2	2	3	3
Тема 11. Пам'ять	4	2	4	4
Тема 12. Мислення та інтелект	4	4	6	6
Тема 13. Уява	2	2	3	3
Змістовий модуль IV. Емоційно-вольові психічні процеси				
Тема 14. Емоції і почуття	2	2	4	4
Тема 15. Воля	2	2	3	3
Змістовий модуль V. Індивідуально-психологічні властивості				

Тема 16. Темперамент	2	4	3	3
Тема 17. Характер	2	2	3	3
Тема 18. Здібності	2	2	4	4
Всього годин	44	42	65	65

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Предмет, завдання та структура психологічної науки
 Тема 2. Становлення та методи психології
 Тема 3. Природа і сутність психіки
 Тема 4. Діяльність
 Тема 5. Особистість
 Тема 6. Психологія груп
 Тема 7. Спілкування
 Тема 8. Увага
 Тема 9. Відчуття
 Тема 10. Сприймання
 Тема 11. Пам'ять
 Тема 12. Мислення та інтелект
 Тема 13. Уява
 Тема 14. Емоції і почуття
 Тема 15. Воля
 Тема 16. Темперамент
 Тема 17. Характер
 Тема 18. Здібності

Методи навчання: лекції, практичні заняття з використанням інтерактивних технологій навчання, лабораторні дослідження, розв'язування психологічних задач або творчих завдань, складання логічних схем тощо.

Методи оцінювання: усне опитування, поточне тестування, колоквіуми, модульний контроль, письмовий підсумковий контроль.

**Розподіл балів оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни
„Загальна психологія”**

Модуль 1																								Модуль 2 (ІНДЗ)	Підсум- ковий контроль	Сума балів
ЗМ I				ЗМ II					ЗМ III							ЗМ IV			ЗМ V					11	10	100
1	2	3	МК	4	5	6	7	МК	8	9	10	11	12	13	МК	14	15	МК	16	17	18	МК				
3	3	3	5	3	3	3	3	5	3	3	3	3	3	3	5	3	3	5	3	3	3	5				

Шкала оцінювання з загальної психології

90 – 100 балів – відмінно (А)

82 – 89 балів – дуже добре (В)

75 – 81 бал – добре (С)

69 – 74 бали – задовільно (Д)

60 – 68 балів – достатньо (Е)

35 – 59 балів – незадовільно з можливістю повторного складання (FХ)

1 – 34 бали – незадовільно з обов’язковим повторним курсом (F)

Методичне забезпечення: опорні конспекти лекцій у комп’ютерному варіанті; методичні рекомендації до питань, що виносяться на самостійне опрацювання, підручники, навчальні посібники, нормативні документи, ілюстративні матеріали.